

Başvuru Numarası : 2019 / 2491
Toplantı Tarihi / Sayısı : 07.04.2020 / 121
Karar Numarası : 2020 / 94
Başvuran : K. Z.
Adres : E. T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Vekili : Av. E. A.
Muhatap : E. T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Adres : E. T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu/E.

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. E. T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutulan başvuranın birden fazla sağlık sorunları bulunması nedeniyle cezasının infazının ertelenmesi talebine ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 12/07/2019 tarih ve 2491 sayı ile kayda alınmıştır.
3. Başvuru kapsamında E. T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan 16/08/2019 tarih ve 2019/34025 sayılı yazılı görüşte ve Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünden alınan 17/10/2019 tarih ve 2019-E.5068/170361 sayılı yazılı görüşte; başvuranın iddialarına yanıt verildiği görülmektedir.
4. Muhatap kurumun yanıtı başvuran vekiline tebliğ edilmiş ve başvuran vekili muhatabın yazılı görüşüne karşı 19/09/2019 tarihli dilekçesiyle cevap vermiştir.

III. OLAYLAR VE OLGULAR

5. Başvuru dilekçesi ifade edildiği şekliyle ve muhatap kurumun göndermiş olduğu cevabi yazılar ile ekleri doğrultusunda olaylar özetle şu şekildedir;
6. Başvuran; hükümlü olarak 09/05/2019 tarihinden itibaren E. T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunmaktadır.
7. Başvuran vekili 31/05/2019 tarihinde D. Cumhuriyet Başsavcılığına başvurarak başvuranın hastalıklarından dolayı cezasının tehir edilmesini talep etmiştir. Muhatap kurumca başvuran 25/06/2019 tarihinde F. Ü. Hastanesi Adli Tıp Polikliniğine sevk edilerek ceza infazının başvuran için hayati tehlike arz edip etmeyeceğine dair sağlık kurulu raporu talep edilmiştir.
8. Başvuranın ceza infaz kurumunda kaldığı sürece birçok kez kurum revirine çıktığı ve çeşitli ilaçların reçete edildiği yanı sıra E. K. Hastanesi, E. F. S. Şehir Hastanesi ve F. Ü. Hastanesine sevk edildiğine dair muayene kayıt evrakları ile reçeteler ve hastane sevklerinde düzenlenen belgeler Kurumumuza gönderilmiştir.

IV. İLGİLİ MEVZUAT

9. Anayasa'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı" kenar başlıklı 17'nci maddesine göre "Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme

hakkına sahiptir. Tıbbî zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbî deneylere tâbi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz."

10. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin "İnsan haklarına saygı yükümlülüğü" kenar başlıklı 1'inci maddesi şöyledir; "Yüksek Sözleşmeciler Tarafından kendi yetki alanları içinde bulunan herkesin, bu Sözleşme'nin birinci bölümünde açıklanan hak ve özgürlüklerden yararlanmalarını sağlarlar." Sözleşme'nin 3'üncü maddesi şöyledir; "Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz."

11. 13/12/2004 tarih ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun "İnfazda Temel İlke" başlıklı 2'inci maddesinin 2'inci fıkrasına göre "Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz."

12. 13.12.2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Hapis cezasının infazının hastalık nedeni ile ertelenmesi" başlıklı 16'nci maddesine göre; "(1) Akıl hastalığına tutulan hükümlünün cezasının infazı geriye bırakılır ve hükümlü, iyileşinceye kadar Türk Ceza Kanununun 57'nci maddesinde belirtilen sağlık kurumunda koruma ve tedavi altına alınır. Sağlık kurumunda geçen süreler cezaevinde geçmiş sayılır.

(2) Diğer hastalıklarda cezanın infazına, resmî sağlık kuruluşlarının mahkûmlara ayrılan bölümlerinde devam olunur. Ancak bu durumda bile hapis cezasının infazı, mahkûmun hayati için kesin bir tehlike teşkil ediyorsa mahkûmun cezasının infazı iyileşinceye kadar geri bırakılır.

(3) Yukarıdaki fıkralarda belirtilen geri bırakma kararı, Adli Tıp Kurumunca düzenlenen ya da Adalet Bakanlığınca belirlenen tam teşekküllü hastanelerin sağlık kurullarınca düzenlenip Adli Tıp Kurumunca onaylanan rapor üzerine, infazın yapıldığı yer Cumhuriyet Başsavcılığınca verilir. Geri bırakma kararı, mahkûmun tâbi olacağı yükümlülükler belirtilmek suretiyle kendisine ve yasal temsilcisine tebliğ edilir. Mahkûmun geri bırakma süresi içinde bulunacağı yer, kendisi veya yasal temsilcisi tarafından ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilir. Mahkûmun sağlık durumu, geri bırakma kararını veren Cumhuriyet Başsavcılığınca veya onun istemi üzerine, bulunduğu veya tedavisinin yapıldığı yer Cumhuriyet Başsavcılığınca, sağlık raporunda belirtilen sürelerle, bir süre bulunmadığı takdirde birer yıllık dönemlere göre bu fıkra yazılı usule uygun olarak incelettilir. İnceleme sonuçlarına göre geri bırakma kararını veren Cumhuriyet Başsavcılığınca, geri bırakmanın devam edip etmeyeceğine karar verilir. Geri bırakma kararını veren Cumhuriyet Başsavcılığının istemi üzerine, mahkûmun izlenmesine yönelik tedbirler, bildirim yapıldığı yerde bulunan kolluk makam ve memurlarınca yerine getirilir. Bu fıkra yazılı yükümlülüklerle aykırı hareket edilmesi hâlinde geri bırakma kararı, kararı veren Cumhuriyet Başsavcılığınca kaldırılır. Bu karara karşı infaz hâkimliğine başvurulabilir."

13. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 9'uncu maddesinin (i) bendinde, Kurumumuzun "özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek" ile görevli olduğu düzenlenmiştir.

14. Aynı Kanunun 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır. Aynı maddenin dördüncü fıkrasına göre, Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz.

15. 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "Başvurunun kanuni temsilci veya vekil aracılığıyla yapılması" başlıklı 37'inci maddesi birinci fıkrası uyarınca; "Başvurular, kanunî temsilci veya vekil tarafından da yapılabilir. Kanunî temsilci veya vekil aracılığıyla yapılan başvurularda temsile veya vekâlete dair geçerli bir yetki belgesinin sunulması zorunludur.

16. Aynı Yönetmeliğin "Ön incelemenin yapılması" hususunun düzenlendiği 48'inci maddesinin birinci fıkrasına göre, Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur..."

17. Mezkûr Yönetmeliğin "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesine göre; "Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

A. Başvuran Vekilinin İddiaları

18. Başvuran vekili; başvuranın birden fazla sağlık sorunlarının bulunması nedeniyle cezasının tehir edilmesi gerektiğini iddia etmiştir.

B. Muhatap Kurumun Yanıtı

19. E. T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte; Başvuranın 09/05/2019 tarihinde kuruma geldiği günden itibaren sağlık sorunlarına dikkat edildiği, bu kapsamda; başvuran vekilinin 31/05/2019 tarihinde D. Cumhuriyet Başsavcılığına başvurarak başvuranın hastalıklarından dolayı cezasının tehir edilmesini talep ettiği, bu itibarla başvuranın 25/06/2019 tarihinde F. Ü. Hastanesi Adli Tıp Polikliniğine sevk edilerek ceza infazının hayati tehlike arz edip etmeyeceğine dair sağlık kurulu raporu talep edilmesi için gerekli işlemin başlatıldığı, hükümlünün tetkik işlemlerinin devam etmekte olduğu, ilgili hastane tarafından gönderilen sağlık raporunda kişinin hastalık nedeni ile cezasının infazının cezaevinde devamı halinde hayati bakımdan bir tehlike arz ettiğine dair karar verilmesi

halinde, 5275 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtildiği üzere raporun İstanbul Adli Tıp Kurumuna gönderilerek mütalaa talep edileceği,

20. Başvuranın ceza infaz kurumunda kaldığı süre boyunca çeşitli nedenlerden ötürü birçok kez kurum revirinde çıkarılarak kurum doktoru tarafından muayene ve tedavi işlemlerinin yapılıp gerekli ilaçların reçete edildiği, yanı sıra başvuranın 8 kez E. Kampüs Hastanesi, E. F. S. Şehir Hastanesi ve F. Ü. Hastanesine sevk edildiği,

21. Yapılan muayene ve uygulanan tedavi ücretlerinin Sağlık Bakanlığınca karşılandığı ve başvuranın muayene kayıtları, hastane sevk evrakları ve yazılan reçetelerin yazı ekinde gönderildiği ifade edilmiştir.

22. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte; Adı geçen hükümlünün gerek kaldığı Kurum revirinde gerekse Devlet hastanelerinde tetkik ve tedavisinin yapıldığı, reçete edilen ilaçların zaman kaybedilmeksizin temin edilerek kendisine teslim edildiği,

23. Başvuran avukatının 31/05/2019 tarihli dilekçesine istinaden D. Cumhuriyet Başsavcılığınca 5275 sayılı Kanun'un 16/6 maddesi gereğince maruz kaldığı ağır bir hastalık veya sakatlık nedeniyle ceza infaz kurumu koşullarında hayatını yalnız idame ettirip ettiremeyeceği hususunda rapor aldırılmak için 25/06/2019 tarihinde F. Ü. Hastanesi adli tıp polikliniğine sevk edildiği,

24. Bu kapsamda 22/07/2019 tarihinde Endokronoloji bölümündeki işlemlerinin tamamlandığı ancak başvuranın diğer bölümlere 30/07/2019, 09/08/2019 ve 21/08/2019 tarihlerinde götürülmek istenmesine rağmen panik atağının olduğu gerekçesiyle dilekçe vererek hastaneye gitmek istemediği, adı geçen hastaneye gitmeyi kabul etmesi halinde söz konusu sağlık kurulu işlemlerine devam edileceği bildirilmiştir.

VI. DEĞERLENDİRME

25. Başvuran vekilinin iddiaları, ceza infaz kurumu idaresinin yanıtlan, mevcut yasal mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirildiğinde;

26. Başvuran vekili başvuranın birden fazla sağlık sorunlarının bulunması nedeniyle E. İnfaz Savcılığına infaz koşullarının düzeltilmesi talebiyle yaptıkları başvuru hakkında herhangi bir geri dönüş olmadığını iddia etmişse de verdiği dilekçe sonrası D. Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından hükümlünün cezasının tehirini gerektiren ağır bir hastalık veya sakatlık durumunun tespiti için süreç başlatıldığı ve rapor aldırılmak üzere F. Ü. Hastanesi Adli Tıp Polikliniğine sevk edildiği,

27. Başvuranın 25/06/2019 tarihi itibarıyla ceza tehirine esas olmak üzere polikliniklere sevk sürecinin başlatıldığı ancak kişinin farklı tarihlerde sevk edildiği hastane bölümlerine götürülmek istendiği zaman panik atağının olduğu gerekçesiyle dilekçe vererek hastaneye gitmeyi kabul etmediği,

28. Başvuranın rahatsızlıklarına ilişkin gerekli tedavi ve muayenelerin yapılmadığı iddiasına yönelik olarak da muhatapça gönderilen belgelerden, başvuranın kuruma gelmesinden muhatapın bilgi ve belgeleri gönderdiği tarihe kadar, kurum içinde ortalama

ayda bir kez ve kurum dışında toplamda 8 kez tedavi ve muayenelerinin yapıldığı tespit edilerek, başvuranın iddialarının açıkça dayanaktan yoksun olduğu anlaşılmıştır.

29. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 67’nci maddesine göre “Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurularla ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.” Açıklanan gerekçeler doğrultusunda başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilmez olduğuna karar verilmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

VII. KARAR

Açıklanan mevzuat ve gerekçeler çerçevesinde;

1. Mezkûr başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

2. Kararın taraflara TEBLİĞİNE,

3. Kararın KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

4. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yoluna başvurulabileceğine,

07.04.2020 tarihinde, Harun MERTOĞLU’nun karşıoyuyla, OYÇOKLUĞUYLA, karar verildi.

Süleyman ARSLAN
Başkan

Mesut KINALI
İkinci Başkan

Can ESEN
Üye

Cemil KILIÇ
Üye

Dilek ERTÜRK
Üye

Halil KALABALIK
Üye

Harun MERTOĞLU
Üye

Hıdır YILDIRIM
Üye

Mehmet ALTUNTAŞ
Üye

Mehmet Emin GENÇ
Üye

Saffet BALIN
Üye

KARŞI OY GEREKÇESİ

İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü gereği oluşturulan ve Ulusal Önleme Mekanizması görevi gören TIHEK;

h) İşkence ve kötü muamele ile mücadele etmek ve bu konuda çalışmalar yapmak.

1) İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması olarak görev yapmak.

j) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmekle görevlidir.

Bu görev; Ek İhtiyari Protokolün 19. maddesinde belirtildiği üzere özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezaya karşı korunması amacı ile **BU KİŞİLERE YÖNELİK TUTUMU DÜZENLİ OLARAK İZLEMEK**, sonucunda hazırlanacak raporlarda özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilere yönelik muamele ve koşulların iyileştirilmesi ve işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da onur kırıcı muamele ya da cezanın önlenmesi için, Birleşmiş Milletlerin ilgili normlarını dikkate alarak, ilgilere tavsiyelerde bulunmakla yerine getirilir.

Ek İhtiyari Protokolün 20. maddesinde de Ulusal Önleme Mekanizmasında asgari olarak bulunması gereken yetkiler de belirlenmiştir. Bu yetkiler aynı zamanda 6701 sayılı Kanunla Kuruma verilmiş ve hiç bir sorunla karşılaşmadan da kullanılmaktadır.

Alıkoyma yerlerinin düzenli önleyici ziyaretlerle izlenmesi, özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin alıkonma koşullarının ve bu kişilere karşı muamelenin tüm yönlerini ilk elden değerlendirerek, zaman içinde işkence ve kötü muameleyi önlemeyi amaçlayan bir süreçtir.

Alıkoyma yerlerine yapılan bu ziyaretlerin önleyici niteliği onu, bağımsız ulusal organların yapacağı diğer türden ziyaretlerden ve özellikle alıkonanların yaptıkları bireysel şikayetlerin soruşturulması için yapılan ziyaretlerden amaç ve yöntem bakımından ayırır.

Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında alıkoyma yerlerine yapılan düzenli ve habersiz ziyaretlerin ana amacı, alıkonanların insan haklarına saygı gösterilip gösterilmediğini izlemek ve ihlallere, özellikle işkence ve diğer kötü muamele biçimlerine karşı caydırıcı olmaktır.

Yapılan ziyaretler aynı zamanda alıkoyma koşullarının (altyapı, su, sıhhi tesisat ve hijyen dahil) değerlendirilmesini, sağlık bakımının yeterlilik ve uygunluğunun ve insan haklarına ve kanuni güvencelere uyulmasını ve korunmasını, olası işkence ve diğer kötü muamele biçimlerinin izlenmesini ve belgelenmesini gerektirir.

Kurumun bugüne kadarki ziyaret ve raporlarına baktığımızda konuların kimi zaman bir suçun soruşturması, kimi zaman kurumların fiziki vs yönlerden teftişi şeklinde ele alındığı

görülmektedir. Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında elde edilen bulgular ise sadece bulgu ve tespit olarak kalmakta Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında bir değerlendirme yapılmamaktadır. Bu sebeple de verilen tavsiyeler de soyut ifadelerden öte gitmemektedir.

Diğer taraftan kuruma verilen inceleme, araştırma, ziyaret ve rapor hazırlama görevleri ile diğer görevler, insan hakları ve eşitlik uzmanları, insan hakları ve eşitlik uzman yardımcıları tarafından yerine getirilir hükmü gereğince en az iki insan hakları ve eşitlik uzmanının ziyaretlerde ve raporlamalarda yer alması, raporların da yukarıda belirtilen Ek İhtiyari Protokolün 19. maddesinde belirtilen ilkeler doğrultusunda hazırlanması, tavsiyelerin de buna uygun olması gerekir.

Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek kurulun görevidir. Ancak bu kapsamda yapılan başvurular için de Kanunun 17. madde hükümlerinin aynen uygulanması gerekir.

Öncelikle başvuruların İşleme konmayacak başvurular ile kabul edilmez başvurular yönünden değerlendirmesinin yapılması gerekir. Yönetmeliğin ilgili maddeleri (40, 45, 48, 49, 66, 67) birbirleri ile çelişkilidir. Bu sebeple Kanun esas alınmalıdır.

İşleme konmayacak başvurunun varlığı halinde ilgiliye kullanabileceği diğer hukuki yolları göstererek dilekçesinin iade edilmesi gerekir. Bu başvurular kurul gündemine gelmez. Çünkü başvurunun işleme konmamasına şekilde kurulun karar alması düşünülemez.

Kabul edilmez kararlar için ise; başvurunun neden kabul edilmez olduğunun kanun kapsamında gerekçesi ile ortaya konulması gerekir. Ki bu karar Kurul tarafından verilecektir.

Diğer taraftan dilekçelerin usul yönünden başvuru şartlarını taşıyıp taşımadığı değerlendirilmelidir.

Cezaevlerinden gönderilen dilekçelerin hiçbir değerlendirmeye tabi tutulmadan başvuru olarak kabul edilmesi, işleme konması, kurul gündemine getirilmesi ve kurulun karar vermesi yasal değildir.

Bu sebeplerle ulusal önleme mekanizması kapsamında kaldığını düşünmediğim ve aynı zamanda 17. madde gerekleri göz ardı edilerek verilen Kurul kararına katılmıyorum.

Av. Harun MERTOĞLU
Kurul Üyesi